

ALLAH RIZASI İÇİN İLİM ÖĞRENMEK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi- ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي دِينَ، وَجَهَدَ فِي قَضَائِهِ، فَمَاتَ
قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَهُ، فَأَنَا وَلِيُّ*

(حم. ق. وابن النجار عن عائشة)

RE. 418/1 (*Men hamele -ev hummile- min ümmetî deynen, ve cehede fî kadâihî, femâte kable en yakdıyehû, feene veliyyühû.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selamı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun. Allah-u Teâlâ Hazretleri kıldığımız namazları, yaptığımız ibadet ve taatleri kabul eylesin... Rahmetine, mağfiretine vesile eylesin...

Sevgili Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek ehadîs-i şerîfesinden bir miktar *Râmûzü'l- Ehâdis* kitabından, mim bâbından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına ve açıklanmasına başlamadan önce, evvelen ve hasasaten, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için; cümle hakka yakın kulların ruhları için; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Hocamız'ın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; onun talebelerinin hocalarının ruhları için; şu okuduğumuz eserin içindeki malumatın, hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün âlimlerin, râvilerin, gayretli kulların, himmetli kulların, hatta basılmasına, ciltlenmesine çalışanların ruhları için; Uzaktan, yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere Rasûlüllah SAS Efendimiz'e bağlılığından ve muhabbetinden dolayı şu meclise gelmiş olan siz

kardeşlerimizin de âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, ruhları için; biz hayattaki müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için; buyurun bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup, öyle başlayalım!

.....

a. Borçlu Ölenin Velîsi Benim!

Peygamber SAS Efendimiz metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerifte buyuruyor ki:¹

مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي دَيْنًا، وَجَهَدَ فِي قَضَائِهِ، فَمَاتَ
قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَهُ، فَأَنَا وَلِيُّهُ ۝

(حم. ق. وابن النجار عن عائشة)

(*Men hamele –ev hummile– min ümmetî deynen*) “Benim ümmetimden bir şahıs ki sırtına borç yüklenmiştir.” veyahut “Onun boynuna borç yükletilmiştir.” Yani borçlu bir müslüman...

(*Ve cehede fî kadâihî*) “Bu borcunu ödemeye cehd sarf etmiştir.” “Ödeyeyim, şu borcumdan kurtulayım.” diye uğraşmış, çabalamış, didinmiştir. (*Femâte kable en yakdıyehû*) “Ama

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.74, no:24499; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.440, no:1522; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.403, no:5551; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VII, s.22, no:12976; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.134, no:9338; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.224, no:15447; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.279, no:22105.

o borcu ödemededen önce vefat etmiştir. (*Feene veliyyühû*) Onun velîsi benim.”

Peygamber Efendimiz, “Alacaklı gelsin, benden o parayı istesin.

Ben onun borcunu öderim.” buyuruyor.

Neden?

Peygamberimiz bizim. Bize analarımızdan, babalarımızdan, sevdiğimiz her şeyden daha sevgili ve daha yakın. Peygamber Efendimiz, bütün mü'minlerin velisidir.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ

(الأحزاب: ٦)

(*En-nebiyyü evlâ bi'l-mü'minîne min enfüsihim*)

“Peygamber SAS mü'minlere kendi canlarından bile daha yakındır, daha dosttur, daha velîdir, daha sahiptir, halleriyle daha ilgilenir.” (Ahzâb, 33/6) Peygamber Efendimiz himayesini hepsinin üstüne germiştir.

Onun için buyurmuştur ki:

“—Benim ümmetimden kim vefat etmiş ve miras bırakmışsa o mirasçıların. Ama borcu varsa ve kimsesi yoksa, ben onun velîsiyim, ben öderim.”

Neden? Âhirete borçlu gitmek çok kötüdür. Borçlunun hâli çok fenadır. Allah bizi alnımız açık yaşatsın, kimseye borçlu eylemesin.

Borçlu olmak zordur, borçlunun çok tehditleri vardır, durumu çok kritiktir. İnsan sıkışıyor da ondan borç alıyor ama, hemen ödemeye gayret etmelidir. Borcunu ödeyinceye kadar biraz lüks yaşayışını kesmesi ve çarçabuk ödemeye girişmesi gerekir. Öyle yapmadığı ve iyi niyetini izhar etmediği takdirde, duasının kabul olmama tehlikesi vardır. Dua eder ama duasının kabul olmama tehlikesi vardır. Onun için borçlu, borcunu hemen ödemeye gayret etmeli!

Ama bir kimse çok iyi niyetle borç almış, ödemeye gayret etmiş, ödeyememişse... İşte Peygamber Efendimiz, “Ben onu öderim.” diyor. Hepimize şefkati ve himayesi var. Hepimizin büyüğü, başımızın tâcı... Bizi seviyor. Hatta bizim hakkımızda hadîs-i şerifte buyurmuş ki:²

مَتَى أَلْقَى إِخْوَانِي؟ قَالُوا: أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ؟ قَالَ: بَلْ
أَنْتُمْ أَصْحَابِي؛ وَ إِخْوَانِي، الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ
يَرُونِي، أَنَا إِلَيْهِمْ بِالْأَشْوَاقِ

(ع. و أبو الشيخ عن أنس)

RE: 390/2 (*Metâ elkà ihvânî*) “Ah, ah şu kardeşlerime bir mülâki olsaydım, bir kavuşsaydım kardeşlerime!”

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.V, s.341, no:5494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.118, no:3390; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.336, no:34583; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.53, no:16697; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.348, no:20940.

Böyle bir hasretli söz söyledi Peygamber Efendimiz. (*Kâlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llâh, elesnâ ihvânek*) “Yâ Rasûlallah, bizler senin kardeşlerin değil miyiz? İşte karşıdayız ya! Kimlere kavuşmak istiyorsun sen?”

(*Kâle: Bel entüm ashâbî*) “Sizler benim ashâbımsınız. (*Ve ihvânî ellezîne âmenû bâ ve lem yeravnî*) Benim ihvânım, benden asırlar sonra, yıllar sonra gelip de, beni görmedikleri halde, bana iman edip de yolumca yürüyenlerdir. (*Ene ileyhim bi'l-eşvâk*) Ben onları iştihakla bekliyorum.” dedi.

Başka müjdeli hadîs-i şerîfler de vardır.

Bir insan borcunu ödemeye niyet eder, o niyetle borç alır, çırpınır çabalar da ödemediği ölürse, Allah onu telafi ettirir. O borçluyu razı eder, ondan onu kurtarır. Ama başından:

“—Ben bu borcun nasıl olsa üstüne yatarım, ödemem, bir çaresini bulurum. Adam ihtiyar, ölür gider, mirasçılarına vermem. Veyahut dükkânı değiştiriveririm.” filan gibi hileli düşünüyorsa, ebediyen çok büyük felaketlere uğrar.

Bu devirde çok yapılıyor. Çok canlı bir tarzda, herkes ticarî taktiğini bu esasa göre kurmuş. Bir yerden borç alır. Kerata, ihtiyacın yok niye alıyorsun?

“—Ben buradan borç alsam, götürsem bankaya versem, faiziyle bile o borcu öderim.” diyor.

Adamın kafası bozuk! O adam kendi parasını işletmesini bilmez mi? Sen onun iyilik hissini istismar ediyorsun.

Sonra o dükkândan, bu dükkândan, şu dükkândan mal alıyor... Haydi, aradınsa bul ondan sonra. Ortada yok! Ondan sonra ortaya çıkıyor; malları yakınının, karısının, çocuğunun vs. üstüne geçirmiş.

“—Param yok, canımı mı alacaksınız? Öderim, senedebağlayın!” diyor.

Yeniden senede bağıyorsun filan... Senin o eski zamanda verdiği para kuşa dönüyor, hiç kıymeti kalmıyor. Ondan sonra ödüyor ama başına çalınısın.

“—Ödeme mi oldu? Ben sana bir iyilik yaptım, burnumdan fitil fitil getirdin. Bir daha ben bir kimseye borç para verir miyim? Tövbeler tövbesi!” diyor, hayırlı bir iş yapmaya tövbe ediyor.

Günaha tövbe edilir, hayırlı şeye tövbe edilmez ama o işi beriki adam yaptırdı.

Şimdi ticarî hayat böyle gidiyor. Ahlâk, namus, dürüstlük... Böyle bir şey söylediğin zaman insanlar gülüyor. Hiç öyle şey kalmamış.

Borcu yazacak tabi... Senet olsun, olmasın. Senet kaybolsun, yansın, bilmem ne...

Bir şehre giriyoruz, yanda bir fabrika var, bir şey imal etmiş.

“Güzel imal etmiş.” dedim, arkadaş dedi ki;

“—Hocam! Bu adam benim babamdan iki defa senedinin parasını aldı.”

Bir kere parayı ödemiş, allem etmiş kallem etmiş, “Senedi veririm, bilmem ne yaparım.” diye geciktirmiş. Parayı ödediği zaman vermemiş. Ondan sonra da, “Sen bu parayı ödemedin, öde!” diye icraya koymuş. 600 bin lira bir almış, sonra 600 bin lira daha almış.

Fabrika kurmuş. Onun temeli günah üzerine kurulmuş bir fabrika. Oradan geçerken çocuğunun yüreğinden, içinden ah dediği zaman ateş çıkıyor.

Bu adam sahtekâr! Fabrikatör ama sahtekâr!

“—Babamdan iki defa aynı senedin parasını tahsil etti.” diyor.

Utanmıyor insanlar... Müslümanlar ne yapacak? Müslüman ozaman bu gibi utanmazların çok olduğunu bilecek, tedbir alacak.

Bir de çarşıya çıkarken diyecek ki:

“—Yâ Rabbi! Beni hayırlı kimselerle karşılaştı. Hayırlı kimselerle alışveriş yapayım. Param hayırlı kimseye gitsin. Üç vereceksem beş vereyim, beş vereceksem yedi vereyim, hayırlı olsun. Beni aldatmasın.”

Diyorum ki;

“—Ben şu maldan istiyorum, başkası dokunuyor, hastayım... Şöyle olursa olur, olmazsa her tarafımda kaşıntı oluyor.”

Eve geliyorum, yine başka türlü çıkıyor...

Üst tarafında güzel mallar, altında çürük mallar meselâ... Allah iyilerle karşılaştırsın...

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz'in şefkatini gördünüz, bütün müslümanlara sahip çıkıyor, borçlarını ödeyiveriyor.

b. Müslümanı Gıyabında Korumak

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Râvîleri çok: Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Taberânî, İbn-i Mübârek ve İbn-i Ebi'd-Dünyâ Sehl ibn-i Muaz ibn-i Enes'ten, o da babasından rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ يَغْتَابُ بِهِ، بَعَثَ
اللَّهُ مَلَكًَا، يَحْمِي لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ؛
وَمَنْ رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ يُرِيدُ شَيْنَهُ بِهِ، حَبَسَهُ
اللَّهُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ، حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ

(حم. د. طب. وابن المبارك، وابن أبي الدنيا عن سهل بن معاذ بن أنس عن أبيه)

RE. 418/2 (*Men hamâ mü'minen min münâfikın yağtâbü bihî, bease'llàhu meleken yahmî lahmehû yevme'l-kıyâmeti min nâri cehennem; ve men ramâ müslimen bi-şey'in yürîdü şeynehû bihî, habesehu'llàhu alâ cisri cehennem, hattâ yahruce mimmâ kâl.*)

³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.687, no:4883; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.441, no:15687; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.194, no:433; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.109, no:7631; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.188; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.151, no:248; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.239, no:686; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.377, no:1195; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.328; Muaz ibn-i Enes el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.749, no:7222; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.280, no:22107.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Mânası şu:

(Men hamâ mü'minen) “Kim bir mü’mini himaye ederse, korursa...” Kimden koruyacak? *(Min münâfikın yağtâbü bihî)* “Onu gıybet eden, çekiştiren, kötüleyen bir münafığın karşısında durup, o mü’mini himaye ederse...”

(Beasa'llâhu meleken yahmî lahmehû yevme'l-kıyâme) “Allah ona, böyle kardeşini gıyabında aleyhinde konuşan münafığa karşı savunan, koruyan kimseye, mükâfat olarak bir melek ba'seder, tayin eder, halk eder, gönderir. Ne zaman?.. Kıyamet gününde... *(Min nâri cehennem)* O melek o kişiyi, onun etini, vücudunu cehennem ateşinden korur.”

Neden? O, kardeşini dünyadayken münafığa karşı korudu diye.

(Ve men ramâ müslimen bi-şey'in) “Bir kimse ki bir müslümana iftira attı; *(yürîdu şeynehû bihî)* Onunla onu lekelemek, alçak düşürmek için bir iftira attı. *(Habesehu'llâhu alâ cisri cehenneme)* Allah onu cehennem köprüsü üstünde hapseder, durdurur.”

Sonra? *(Hattâ yahruce mimmâ kâle)* “Dediğinden sıyrılıp çıkıncaya kadar orada durdurulur.”

Sen ne demiştin ona? Haksız yere bir iftira atmıştın.

“—Hayır, ben öyle demedim, öyle değilmiş...”

Artık hasmının ona şefaata etmesine kadar, hasmı razı oluncaya ve o günahından sıyrılıncaya kadar, günahı kadar azap çeker durur, ondan sonra gider.

Bu hadisten ne anlıyoruz? Yanımızda bir mü'min kardeşimize gıybet edildiği zaman ona yardım edeceğiz.

Nasıl yardım edeceğiz?

“—Yoo! Onun hakkında böyle laf söylemeyin. Şu sözünü hemen kes! Ya bir başka mevzuya dön, ya da ben kalkıp gidiyorum. O benim müslüman kardeşim, aleyhinde konuşmanı istemiyorum. Dinimizde gıybet yasak!” diyecek, durduracağız.

Bir münafık ki onu kötülemek istiyor, gıybet ediyor, ona karşı müslüman kardeşini korursa; Allah da ona kıyamet günü vazifeli bir melek gönderir. O melek onu himayesine alır, cehennemden ateşinden korur.

“Kim bir Müslümanı, onunla lekeleyip kadrini düşürmek için iftiraya uğratırsa; Allah da onu cehennemden köprüsünde hapseder, geçirmez.”

Kendisi de demek ki müslüman, cennete girecek ama gıybet etti, kötüledi, iftira etti diye cezasını çekinceye kadar, hasmı ona şefaata edinceye veyahut hasmı razı oluncaya kadar orada durur, cennete giremez, ondan sonra geçer. Yani gıybet ettiği kimsenin önünde boynu bükük kalacak, ona muhtaç olacak, durumu onun şefaatine bağlı olacak. Yoksa, cehennemden kurtulamaz.

Aklınızı başınıza toplayın, dilinizi ona göre kullanın! Dilinizi bir müslümanın aleyhinde kullanmayın! Millet o hale gelmiş ki oturuyor, hocasını bile çekiştiriyor.

Hasan-ı Basrî Hazretleri birisinin kendisini gıybet ettiğini duymuş, ona bir tabak meyve göndermiş.

“—Duydum ki sen iyiliklerini, hasenâtını bana hediye ediyormuş, benim günahlarımı yükleniyormuşsun. Sana verecek başka bir şeyim yok, bir tabak meyve gönderiyorum. Buyur, kabul eyle!” demiş.

Kim kimi gıybet ederse, o gıybet ettiği kimseye iyilikleri gider.

“—Ben şu kadar namaz kılmıştım, hacca gitmiştim, ne oldu?”

Kaydı gitti elinden öbür tarafa...

“—Sabahları hep burada evrad okumaya, işrak namazı kılmaya kalıyordum.”

Sen onları öbür tarafa kaydırдың, gıybet ettin.

“—Neden bu kadar kötü bu gıybet?”

Ahbablıklar bozuluyor, muhabbetler zedeleniyor, insanlar birbirlerine hasım oluyor. Müslüman cemiyet, müslüman cemaat parçalanıyor. Allah celle celâlüh Hazretleri müslümanların birbirlerini sevmesini istiyor. Müslümanlar birbirlerini zedelemeyecek, müslümanların cemaati çatlamayacak, parçalanmayacak.

Müslümanlar birbirleriyle yekvücut olacaklar, el ele tutuşacaklar, birlikte hareket edecekler. Bu birliği kim bozarsa, kim çelmelerse, kim sabote ederse, başına çok belâ gelir.

Kendisine bu zulüm yapılan kimse zarar etmez, kâr eder. Büyüklerimizden birisi, “Benim ipliğimi sarıyor o.” demiş. Yani bana iyiliklerin hepsini veriyor, benim işim büyüyor, benim yumağım büyüyor; kendisi zarar ediyor.

Onun için, eğer elimizdeki hasenâtımızı başkasına kaçtırtmak, kaptırtmak; başkasının vebalini yüklenmek, gıybet ettiğimiz kimsenin karşısında mahcup kalıp da cehennemin köprüsü üstünde durmak istemiyorsak, dilimize sahip olalım!

Düşün, seni boğaz köprüsünün üstünde durdurdular. Aşağısı 60-70 metre yüksek, yüzme bilmiyorsun, tehlike var, seni aşağıya da atabilirler... Makineli tüfekli 20 kişi, “Dur!” dediler, sen de durdun. “İn aşağı!” dediler, indin...

İnsan ne olur? Bir köprüden aşağı bakar, bir karşısındaki adamların yüzüne bakar; perişan olur. Aşağı atmasalar bile, o gün kalpten gidebilir.

Cehennemin köprüsü üstünde, “Sen gıybet ettin, dur!” diye Allah durduracak. Altında katranlar fokur fokur kaynıyor, alevleri yukarıya yukarıya saldırıyor... Orada insan, gelsin de gıybet ettiği şahıs kendisini affetsin, ona şefaet etsin diye bekleyecek; ne kadar fena bir durum... Onun için aklımızı başımıza toplayalım, dilimize sahip olalım; Allah bizi hıfz eylesin.

c. Allah'tan Korkandan Her Şey Korkar

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum, sevgili kardeşlerim:4

مَنْ خَافَ اللَّهَ، أَخَافَهُ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ؛ وَمَنْ لَمْ
يَخَفِ اللَّهَ، أَخَافَهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

(أبو الشيخ عن واثلة، والرافعي عن ابن عمر)

RE. 418/3 (*Men hàfe'llàhe, ehàfehu'llàhü minhü külle şey'*; ve *men lem yehafi'llàhe, ehàfehu'llàhü min külli şey'.*)

Ebü'ş-Şeyh Vâsile RA'dan, Rafiî de İbn-i Ömer RA'dan rivayet

etmiş bu hadis-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki: (*Men hàfa'llàh*) *Havf*, korkmak demek... “Kim Allah'tan

korkarsa, (*ehàfehu'llàhu minhü külle şey'*) Allah her şeyi ondan korkar duruma getirir, her şey o mü'minden korkar.” Yâni o Allah'tan korkan sağlam, salâbetli, has, hakîkî mü'minden herkes korkar, her şey korkar. (*Külle şey'*) diyor,

⁴Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.265, no:429; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.496, no:5539; Vâsile ibn-i Eska' RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.191; Hz. Ali RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.540, no:972; Ömer ibn-i Abdü'l-Azîz Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVIII, s.406; Fudayl ibn-i İyad Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.282, no:5915; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1476, no:2479 ve s.1782, no:2785; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.283, no:22112.

yâni sadece insanlar değil, başka mahlûklar da korkar. Şimdi misâlini de vereceğim.

Bizim padişahlardan IV. Murad var, padişahlar içinde ilk defa şeyhülislâm asmış şahıs. Âhirete göçtü gitti, vebali kendisine ait... Evliyâullahtan bir zâta da kastediyor ama o hiç geri adım atmıyor. Celalli, mert, dobra dobra...

“—Ey sultan! Şöyle yap, böyle yap.” diyor, ötekisi karşısında büzülüp kalıyor.

İnsan Allah’tan korktu mu, herkesi Allah ondan korkutur.

Ama aksine: (*Ve men lem yehafi’llâh*) “Eğer bir insan Allah’tan korkmuyorsa, Allah’tan korkmaz, utanmaz bir adamsa, (*ehâfehu’llâhu min külli şey*) Allah da onu her şeyden korkutur, her şeyden korkar duruma getirir, hayatını korkularla zehir eder onun...”

Allah’tan korkmuyor, edepsiz. Günah, kusur, kabahat ve saire korkmadığının alâmeti... Yaşayış tarzından belli... Kim Allah’tan korkmazsa, Allah onu her şeyden korkutur. Çevresindeki her şeyden korkar, ödü patlar. Çocuğuna, karısına, tezgâhtarına, ticaretine itimadı olmaz... Gece karanlıkta duramaz...

Kitap yazmış, Allah’ın varlığını birliğini inkâr etmiş bir profesörün yanına gidenler, görenler son zamanlarını anlattılar. Akşam vakti yanına giden çocuklara, “Ne olur gitmeyin, kalın yanımda!” diye yalvarırmış. Gece olunca korkuyor.

Sen çok cesur adamdın ya, Allah'ın varlığını bile inkâr ettin, kitap yazdın da öyle dolaştın, şimdi ne oluyor sana?

Ödü patlarmış küçük çocuk gibi... Küçük çocuk korkar. “Şuraya git!” dersin, “Karanlıktan korkarım.” der. Koca adam, yaşlanmış, emekliye ayrılmış; korkarmış. Allah'tan korkmayan her şeyden korkar. Hiçbir şeye itimadı kalmaz, perişan olur.

Allah'tan korkan kimse de kimseden korkmaz.

“—Allah'tan korkuyorum, korursa Allah korur. Gelirse Allah takdir etmiştir, başıma ondan gelecek.” der.

Herkes, her şey ondan korkar.

Abdullah ibn-i Ömer'in RA hadîs-i şerîfi var... Bir gün Hz. Ömer'in oğlu Abdullah bakmış, kalabalık toplanmış, titreşiyorlar. demiş ki:

“—Ne bekleyorsunuz?”

“—Kabilemize, köyümüze gideceğiz, çıkıp gidemiyoruz. Çöl arslanı yolda duruyor, gidersek üstümüze atlar, saldırır, parçalar. Baksana...” demişler.

Bakmış, arslan yatmış yollarına, öyle duruyor... Sahih hadîs-i şerîf.

Abdullah ibn-i Ömer RA arslanın üstüne yürüyüp gitmiş, kulağından keçi kaldırır gibi tutmuş, arslanı yolun kenarına çekmiş. Keçi ısırılmaz ya, kulağını veya varsa boynuzunu tutarsın. Kulağından tutmuş, kışalamış, gitmiş hayvan...

Ondan sonra dönmüş, gelmiş, “Haydi yolunuzu açtım, varacağınız yere varın.” diye halka haber vermiş. Ondan sonra da demiş ki;

“Rasûlüllah SAS buyurmuştu: ‘Âdemoğlu eğer Allah’tan gayrı bir şeyden korkmasaydı hiçbir şey ona zarar veremezdi.’”

Bir kul neden korkarsa, Allah o korktuğu şeyi ona musallat eder. Eğer Allah’tan gayrı hiçbir şeyden korkmasaydı hiçbir şey ona zarar veremezdi. Bu bir ince mânevî kaidedir. Allah’tan korkmaz, dünyanın edepsizliğini eder; başına çeşitli haller gelir. Ama Allah’tan korkan bir insana Allah öyle bir huzur verir, onu öyle bir korur ki hiçbir zarar olmaz. Bu bir mânevî kaidedir, kendi hayatlarımızda da denenebilir. Denerseniz görürsünüz.

d. Korkulu Bir Yolda Arkadaşlık Etmek

Enes ibn-i Mâlik’ten bir hadîs-i şerîf:⁵

مَنْ خَرَجَ مَعَ أَخٍ لَهُ فِي طَرِيقٍ مُوَحِّشَةٍ، فَكَانَ مِمَّا
أَعْتَقَ رَقَبَةً

(الدیلمی عن أنس)

RE. 418/4 (*Men harace mea ahin lehû fî tarîkîn mûhişetin, fekeennemâ a'teka rakabeten.*)

⁵ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.481, no:5491; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.439, no:16435; *Camiü'l-Ehadis*, c.XX, s.288, no:22130.

“Her kim ki bir kardeşi ile beraber yola çıkarsa...” Ama nasıl bir yol? Korku verici bir yol. Tehlikeli bir yolda arkadaşına yoldaş olmak için onunla beraber yola çıkarsa... (*Fekeennemâ a'taka rakabeten*) Sanki bir köle âzat etmiş gibi sevap kazanır.”

Neden? Müslüman kardeşine muhabbeti var, tek başına göndermeye kıyamıyor.

“—Aman yol kardır, buzdur, kurtlar çıkar, tehlikelidir, belki bir şeyler olur. Dur ben sana yoldaş olayım, sonra dönerim!” diye ona yoldaş oluyor, götürüyor, getiriyor. Durumu serbest, onunla beraber gidiyor, geliyor.

Öyle bir kimse sanki bir köle âzat etmiş gibi ecir kazanır. Çünkü kardeşine muhabbeti var, kardeşe yardım etmek var. Allah muhabbeti, yardım etmeyi seviyor. Senin durumun müsait, sen ona yoldaş oluveriyorsun, öylece gidiyorsun.

e. İlim Öğrenmenin Sevabı

İlim öğrenmekle ilgili bir hadîs-i şerîf. İlim öğrenmekte niyet mühim! Ne niyetle ilim öğreniyor, Peygamber Efendimiz izah ediyor:⁶

مَنْ خَرَجَ يَطْلُبُ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ، لِيُرَدَّ بِهِ بَاطِلًا مِنْ
حَقِّ أَوْ ضَلَّ لَالَةً مِنْ هُدًى، كَانَ كَعِبَادَةِ مُتَعَبِّدٍ
أَرْبَعِينَ عَامًا

(الدیلمی عن ابن مسعود)

⁶ *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.288, no:28835; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.294, no:22143.

RE. 418/5 (*Men harace yatlubü bâben mine'l-ilmî, li-yerudde bihî bâtîlen min hakkın ev dalâleten min hüden, kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne âmen.*)

(*Men harece yatlubu bâben mine'l-ilmî*) “Kim ilimden bir bahis, bir bâb öğrenmek için yola çıkarsa, evinden çıkarsa...” İlmin bir çeşidini öğrenmek için yola çıkarsa...

Neden öğreniyor bunu? (*Li-yerüdde bihî bâtîlen min hakkın*)

“Bunu öğrenip de haktan bir bâtılı def etmek için.”

Hakkı koruyacak, öğrendikten sonra bâtılı yok edecek, defedecek. Bâtıla karşı hakkı savunacak, (*ev dalâleten min hüden*) veyahut hidayetden dalâleti def etmek için.”

Allah’ın hidayet yolunu tutacak, dalalet tarafını müdafaa ederek hidayeti koruyacak. Böyle bir maksatla kim ilim öğrenirse; (*kâne keibâdeti müteabbidin erbaîne âmen*) kırk yıl ibadet eden âbid bir kimsenin ibadeti kadar sevap kazanır.”

İlmi öğreneceğiz, ilmi öğrenirken niyetimize de dikkat edeceğiz. Bir çocuk ilme başlarken mutlaka onun niyetini sormalı, niyetini tashih ettirmeli... Çocuklara soruyorsun:

“—Ne yapıyorsun? Okuyacaksın ne olacaksın?”

“—Doktor olacağım, mühendis olacağım veyahut paşa olacağım, filan olacağım.” diyor.

Bir de neden diye sorun bakalım:

“—Olacaksın, iyi! Neden olacaksın?”

“—Onun arabası var, berikisinin fiyakası var, ötekisinin bilmem nesi var.” filan...

Böyle sebeplerle olmaz, hiç kıymeti yok!

İnsan neyi öğrenirse, neye gayret ederse, niyetinden ecir kazanır.

İlim öğrenecek:

“—Çok alim olayım, herkes bana alkış tutsun, herkes beni beğensin.”

Hiç işe yaramaz, ömrün heba oldu, boşa gitti. Kötü bir niyetle başladın işe...

Neden öğrenecektin? Hakkı bâtıla karşı, hidayeti dalâlete karşı korumak için ilim öğrenecektin. Dine hizmet etmek, insanlara faydalı olmak, Allah’ın rızasını kazanmak için... Dinini tanımak, öğrenmek, kendi yolunu bulmak için öğrenecektin; böyle yapmadın.

“—Mevkim, param, itibarım çok olsun. Ömrümün sonunda rahat edeyim...”

Bunların hepsi yanlış! İyi niyetle olacak. İyi niyetle olduğu zaman, Allah ilimden bir bahis öğrenmeye giden insana bile kırk yıl ibadet etmiş gibi sevap veriyor.

“—Dur, şu feraiz ilmini iyi bilmiyorum. Fatih camiinde falanca hoca var, okutuyormuş. Üç ay yanında durayım, öğreneyim, geleyim.”

Üç ayda kırk yılın sevabını alır gider.

“—Kur’ân-ı Kerîm bizim üzerimize nâzil olmuş. Hakkında bir bilgim yok. *Tefsîr-i Celaleyn*’i filanca okutuyormuş. Haftada üç akşam muntazaman oraya gideyim. İki senede biter.”

Tamam, kırk yılın ibadet sevabını kazanabilirsin. Oradaki öğrendiği ilimleri tatbik edince ne ecirler kazanır, o da ayrı. Orada bulunduğu zaman ne ecirler kazanır, o ayrı. Melekler tavana kadar yığılır. Gökyüzüne kadar melekler kanatlarını gererler. Gökteki kuşlar, denizdeki balıklar ilim öğrenene dua ederler; hadîs-i şerîfte böyle deniliyor.

İlim öğrenmenin sevabının nihayeti yok ama iyi niyetle... Parakazanmak niyetiyle değil. Niyete çok dikkat edin!

Tesbih çekiyoruz; *Lâ ilâhe illa'llah, Lâ ilâhe illallah, Allah, Allah, Allah...*

Hocalarımız diyor ki:

“—100 defa deyince dur, *İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî* de!”

Ne demek?

“—Yâ Rabbi! Benim maksudum sensin, ben senin rızanı istiyorum. Şunu yapmaktan maksadım keşif keramet sahibi olmak, şöhret kazanmak, mevki makam sahibi olmak, insanların kalbini tarafıma çektirmek, gösteriş, riya değil. Ben, sen razı ol diye yapıyorum.”

Ne zaman söyleyecek? Arada, zihnine havâtır geldiği zaman söyleyecek ki, sırf Allah rızası için olsun. Yaptığı iş süzme bal gibi, katıksız sade tereyağı gibi, kaymak gibi olsun diye öyle söylemesi gerekiyor.

Allah bize, kalbimizi kontrol etmeyi öğrenmeyi nasib etsin... Kalbini kontrol etmedin mi, işler boşa gidiyor.

Düşünün; bir terzi kumaşı almış, kesmiş, dikmiş. Sırtına hiç gelmedi, ne olacak?

İşe yaramadı, sök, yeniden yap! Kumaş da bozuldu. Haydi, yeniden kumaş al, işe yaramadı.

Demek ki, iyi niyetli olmadığı zaman ameller işe yaramıyor. Niyetimizi o halde çok kontrol edeceğiz. Her işimizin başında evvela tashîh-i niyet edeceğiz:

“—Ben bu işi ne niyetle yapıyorum?” Gözünü kapat, bir kurcala bakalım.

“—Yahu ben bu işi Allah rızası için yapmıyorum. Nefsim kabarmış, kızgınlığımdan yapıyorum.”

Hemen bırak o işi. Anlaşıldı ki nefsin tatmin olması için oluyor.

Veyahut:

“—Bu işi Allah rızası için yapmıyorum, dünya için yapıyorum.”

Terk et! Allah rızası için olmasını sağla veyahut yanlış yolsa bırak, doğru yola git.

“—Falanca yere gideceğim, eğleneceğim, gecesine 20 bin lira verdim, bir masa tuttum, arkadaşları da çağırdım. Çok iyiliğini, arkadaşlığını gördüğüm arkadaşı...”

Sen iyiliğini gördüğün arkadaşına, şimdi günah işlettiriyorsun. 20-30 bin lira da vereceksin, gel bu işten vazgeç! En iyisi vazgeçmek!

Böylece insan her yaptığı şeyi başında bir düşünecek, niyetini tashih edecek yani bozuksa düzeltecek. İş bozuksa yönünü değiştirecek,

“Bu taraf yanlışmış.” diye rotayı doğru tarafa çevirecek, gidecek. Yanlış tarafı bırakacak.

Demek ki her işimizin başında niyetimizi düşüneceğiz. Nasıl olur bu? Besmele çekme zamanında olur. Besmele zaten işin başında oluyor ya, Besmele çekme zamanına kadar düşüneceksin, kötüyse bırakacaksın.

f. Haram Para İle Haccetmek

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:⁷

مَنْ حَجَّ بِمَالٍ حَرَامٍ فَقَالَ: لَبَّيْكَ، اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ!
فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ: لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدَيْكَ، وَحَجُّكَ
مَرْدُودٌ عَلَيْكَ

(الشيرازى فى الألقاب، أبو مطيع فى أمالیه عن عمر)

RE. 418/6 (*Men hacce bi-mâlin harâmin fekàle: Lebbeyk, allahümme lebbeyk. Kàle'llàhu azze ve celle: Lâ lebbeyke ve lâ sa'deyke, ve haccüke merdûdün aleyke*)

“Her kim ki haram bir mal ile haccederse, sonra da hacca gidince ihramı giydi mi, “*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk!*” diye bağırmaya başlarsa...

“—Yâ Rabbi! Buyur, ferman senindir. Ben senin fermanını tutmuşum, işte senin hac emrini tutmaya buraya geldim. Emir ferman senindir,

⁷ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.295; İbnü'l-Cevzî, *İlelü'l-Mütenâhiyye*, c.II, s.566, no:930; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.27, no:11900; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.240, no:21998.

emrindeyim buyur yâ Rabbi!” diye kulluğunu izhar ediyor, lebbeyk çekiyor.

Allah-u Teâlâ ne der ona?

(Kâle'llâhu azze ve celle) “Azîz ve Celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri der ki: *(Lâ lebbeyke ve lâ sa'deyk)* Sana lebbeyk ve sa'deyk yok! *(Ve haccüke merdûdün aleyk)* “Haccın da sana reddolunmuştur. yüzüne çarpılmıştır.”

“—İstemem senin haccını, senin haccın makbul değil.” demek oluyor.

O halde haccı helâl parayla yapmak, malın haram olmamasına çok dikkat etmek lazım! Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde ticaretin bazı şartlarını söylüyor, o şartlara riayet etmek, ticareti Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerine uygun, ahkâmına muvafık tarzda yapmak lazım! Faiz ve yalan karıştırmamak, aldatmaca yapmamak, kendi malının ayıbı varsa ayıbını söyleyip satmak lazım! Alacağı varsa borçlusuna müşfik olması, borcu varsa çarçabuk ödemeye telaş etmesi lâzım!

Kendisi mal alacaksa, “Bunun tutulacak yanı yokmuş. Şurası fena, burası fena, rengi de soluk...” diye kötülememesi lazım!

Niye bu kadar kötülüyor? Mal o kadar kötü değil ama fiyatı kırdırmak için, olmadık kusur buluyor. Etrafında dolaşüyor dolaşıyor:

“—Şurası da söyleymiş, burası da böyleymiş...”

Ama kendisi bir mal satacağı zaman, “Bu çok güzel bir maldır, harikadır, bilmem nedir...” Övüyor, bitiriyor.

Hiç de öyle değil. Eve gidiyorsun, kullanılmıyor mesela. İşte böyle olmayacak, haram karışmayacak. Kazancın içine gasıp malı, yetim malı karışmayacak; zekâtı verilecek.

Birisini anlattılar, çok acı bir şey; tepemden aşağıya kaynar sular dökülmüş gibi oldu. Birisi haramdan para kazanmış, kazanmış, kazanmış... Yerli yerinde kullanmamış, işi karmakarışık... Sonra birisi takmış, 20 milyonunu almış götürmüş.

Eski kitaplarda okumuştum, bir sütçü sütüne su katarmış. Süte su katılmaz! Sen sütü tam verirsin; alan onu kaynatır,

isterse on kova su katar, isterse katmaz. İsterse çok kaynatır yoğurtyapar, isterse su katar nasıl içerse içer. Ama sen satarken memeden çıktığı gibi satacaksın, öyle hile yapamazsın. Veyahut, “Bu, kaymak makinesine girmiştir. Yüzde şu kadar kaymağı alınmıştır, şu kadar yağlı bir süttür. Onun için fiyatı şu kadar değil de bu kadardır. Başkaca bir ayıbı yoktur.” diye söyleyeceksin.

İşte birisi güğümün içine su katarmış. Bir gün bir sel geliyor, sürüsünün hepsini alıp götürüyor. O zamanın âriflerinden, kâmil zâtlardan birisi demiş ki:

“—Senin sürünü dağdan gelen sel götürmedi.”

“—Ne götürdü hocam?”

“—Sütün içine kattığın sular götürdü.” demiş.

Çünkü haramdan oldu. Haramdan olan şey de gümbürtüye gitti, hayır gelmedi. Yangın olur, zelzele olur, başka sıkıntı olur, dolandırıcı gelir, dolandırır gider.

Birisinin malına bir zarar gelmiş, oturuyor, üzülüyor.

“—Niye üzülüyorsun ya, Allah’tan gelmiş.” filan diyorlar. Diyor ki;

“—Mala gelenden üzölmüyorum, Allah şahit! Niye bu mala böyle oldu, acaba bu malda haram bir şey mi var, diye ona üzölüyorum.”

Asıl üzüntüsü o.

Onun için, bir insan haramla haccetti mi?

“—Hacca da gideyim. Hacda günahlar affolurmuş. Allah Arafat’ta yapılan duaları kabul edermiş. Müzdelife’ye geldiği zaman birazı daha affolurmuş. Mina’ya geldiği zaman deveciler dahil hepsi affolurmuş. Gideyim, haccedeyim, affettireyim, bütün günahlarım silinir.”

Allah onu peşinen reddediyor:

(*Lebbeyk Allahümme lebbeyk*) deyip ihramı giyince; (*Lâ lebbeyke ve lâ sa’deyke ve haccüke merdûdün aleyke*) “Senin haccın sana reddolunmuş, yüzüne çarpılmıştır. Boşuna... Kimi aldatıyorsun, kim kimi aldatıyor?”

Onun için takvâ ehli insanlar da “Acaba bilmeden, hatalı bir şey oldu mu?” diye malından şüphe eder. Kitaplarda okudum ki bu işin bir çaresi varmış.

Sözümü iyi anlayın! Karıştırıp, yarısını öğrenip yarısını sonra unutup da “Hoca borç parayla hacca gidin.” dedi, demeyin.

Hacca gidecek kimse, zengin, kendisine hac farz olmuş kimse gidip bir tanıdığından, ahbabından borç alacak. Borç para helaldir. Parayı buraya koyacak. Ondan sonra kendi malından o parayı götürecektir ödeyecek, o parayla hacca çıkacak. Bilmiyorum bir çare olur mu ama, böyle bir çare kitaplarda söylüyorlar. Çünkü karz-ı hasen ile alınmış para o kişiye sağlam bir paradır. O da:

“—Şu kadar şeyden sonra ben bu borcu ödeyeceğim.” der.

Borç almak caiz; “O zaman para sağlam olur, şaibeli olmaz.” diyorlar.

Böyle ince ince şeylere dikkat etmişler.

Bir de mezhebimizin imamı İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin meşhur bir hikâyesi vardır, onu da anlatıvereyim. Hikâyeler hatırdaki iyi kalıyor, ibret oluyor. Horasan'dan birisi İmâm-ı Âzam Hazretleri'nin methini duymuş.

“—Çok büyük bir alim var, Kûfe'de yaşıyor. Etrafında talebeleri var. Cömert bir zengin insan, halkın malında gözü yok. Fıkıh bilgisi çok derin, takvası çok yüksek, bir büyük kâmil zât.” diye Horasan'dan methini duymuş.

“—Madem öyle mübarek bir şahıstır, gideyim şunun hizmetine gireyim. İlim de öğrenirim, âhir ömrümü onun yanında dageçiririm. Onun yanında da vefatım olursa, o mübarek zât beni yıkar, kefenler, namazımı da o kılar. Âhirete öyle bir mübarek insanın hayır duasıyla varmış olurum.” diye düşünmüş.

Demek ki durumu müsait bir kimseymiş, çıkınını çıkınlamış, çarlığını ayağına geçirmiş, Kûfe'ye gelmiş. Kûfe Irak'ta, kendisi İran'dan, o zamanın Horasan diyarından gelmiş. Kûfe'de:

“—Burada Numan b. Sâbit isminde ‘Ebû Hanife’ diye bir büyük alim varmış. Nerede bulunur?” diye çarşıda sormuş.

Dükkâncı:

“—Sen yabancısın galiba. İşte şu karşıdaki gelen adam odur.” demiş.

Dönmüş gösterilen yere bakmış ki, bir adam geliyor. Gayet güzel, temiz, sarıklı, cübbeli, pırıl pırıl bir insan...

İmâm-ı Âzam, çok zengin bir kimseydi. O, yamalı hırkaları olan, bembeyaz sakallı, beli iki kat kambur olmuş bir pîr-i fâni düşünüyormuş. Gördüğü yakışıklı, bir ciddi insan...

“—Bu dışını çok süslemiş.” demiş, dışı biraz hoşuna gitmemiş.

Gözüyle İmâm-ı Âzam'ı takip etmiş. İmâm-ı Âzam, manav dükkânının önüne gelmiş. Dükkânın önünde sekiz-on tane üzüm küfesi varmış. Üzüm küfesinden bir kaç tane almış, yandaki küfeden birkaç tane almış. Bir oradan, bir oradan koparıyor... Öteki küfeden almış, arka sıraya geçmiş oradaki küfelerden almış. Adam;

“—Üzüm alacak, bakacağım derken karnını doyurdu. Takvâ bu adamın neresinde? Ne biçim adam.” demiş.

Oradan da bir notunu kırmış.

Sonra İmâm-ı Âzam içeri girmiş, çıkmış, bir şey de almamış.

Adam:

“—Dışarıda o kadar yedi yedi, içeriden üzüm de almadı, çıktı. Fena! Takvâ ehli değil, korkmuyor. Herkes gelip de o kadar üzümünü yerse manavın üzümü mü kalır?” demiş.

İmâm-ı Âzam dışarı çıkmış, biraz yürümüş, yandaki sokağa girmiş. Adam da sokağın hizasına gelince, dönmüş bakmış ki sokakta köşe başında bir kadınla konuşuyor. Bu ne biçim şey! Hem de hiç çekinmeden, gayet serbest, senli benli konuşuyormuş.

“—İnsan yabancı bir kadınla hiç çekinmeden konuşur mu?Başını yana çevirir, gözünü yere indirir, öyle bakar. Ben bu adamın yanına hiç uğramayayım, yanlış karar vermişim, tekrar Horasan’a, memleketime döneyim. Orada başka bir hayırlı iş bakayım kendime.” demiş.

Dönerken İmâm-ı Âzam Hazretleri uzaktan ismiyle hitap etmiş:

“—Dur filânca efendi, bekle!” demiş.

Tabii ismiyle hitap edilince şaşırılmış. Tanışmıyorlar kidaha o Horasan’dan yeni geldi, İmâm-ı Âzam’ı yeni görüyor.

“—Gel!” demiş, yan yana gelmişler. Daha hiçbir şey demeden:

“—O üzüm küfeleri benim bağımdan toplanmış üzümlerdir. Benim bağlarım var. Adamlarıma,

‘Sakın gök üzüm, ekşi üzüm koparmayın! Üzümlerin hepsi olgun olsun. Ticaretimize gölge düşmesin, haram karışmasın.’ diye tembihledim. Onun için her küfeden tadına, çeşnisine baktım. Bakalım ekşi koparmışlar mı, diye... İçeride de adamlarıma onun talimatını verdim.” demiş.

Adam tabii mahcup olmuş. İnsan kendi üzümünü yer. Hele helâl olsun diye, takvâ ile bakıyor; beğenmiş, mahcup olmuş. Zaten ismiyle de hitap ettiğinden şey yapıyor. Sonra:

“—Bu konuştuğum kadın benim ailem.” demiş.

Oradan da bir mahcup olmuş. Elbette insan ailesiyle konuşur.

“—Ona Horasan’dan bir misafirimiz var akşama, biraz yemek hazırla dedim.” demiş.

O zaman artık adamın başından kaynar sular dökülmüş.

“—Üstümdeki kıyafetlere gelince, hadîs-i şerîfte geçiyor ki Allah-u Teâlâ Hazretleri, verdiği bir nimetin eserini kulu üzerinde görmeyi sever.” demiş.

Zenginlik vermiş, biraz zengin gibi giyin de fukarâ etrafına toplansın, sadaka ver. Fakir gibi yamalı elbise giyeceksin, fukarâ sana çıkartıp para verecek. Allah sana zenginlik nimeti vermiş, görülecek. Zenginlik vermiş, sadaka ver diye.

“—Ondan böyle yapıyorum. Sen kalbe bak, içe bak!” demiş, açmış içini göstermiş. Tabi adam elini bırakmış ayağını öpmüş, ömrünün sonuna kadar hizmetine girmiş.

Çok hoşuma giden bir hikâye... Neden hoşuma gider?

İlk bakışta insanların halleri kötü görünebilir. Dur, hemen karar verme, iyice bir araştı, bak. Üç tane şey kötü göründü ama aslı incelenince kötü olmadığı çıktı ortaya.

İkincisi, İmâm-ı Âzam Hazretleri ne kadar titizmiş. Derler ki bir keresinde de kumaş sattırıyormuş, demiş ki;

“—Bak, kumaşın şu topunun şurasında bir arıza var. Müşteriye bunu göstereceksiniz. Bu kumaşın arızası var, şu kadar tenzilat ile satılıyor.” diye müşteri bilecek. Sıkı sıkıya tembihlemiş.

“—Olur efendim!” demişler. Sonra gelmiş, sormuş;

“—Hani o arızalı top ne oldu?”

“—Efendim onu sattık.”

“—Söylediniz mi?”

“—Unuttuk efendim.”

Kumaş satışından hâsıl olan bütün şeyleri tasadduk etmiş. İşin içine biraz şey girdi, iş karıştı diye hepsini tasadduk etmiş.

“—Bunlar tarihte hocam, biraz masal gibi. Şimdi öyle şey yok.” Hayır! Evvelki senelerde, bizim burada demir tüccarlığı yapan bir kardeşimiz vardı. Demir ticaretinde basküller üç ayda, altı ayda bir kontrol edilir ve mühürlenirmiş. Bir mühürletmiş, malı satmış. İkinci mühürlemede bakmış ki terazi biraz kendi lehine tartıyormuş. Yani mesela 100 kilo gösterdiği zaman 88 veya 98 kilo... Diyelim ki iki kilo satıcının lehine.

“—Eyvah! Ben şimdi her satış yaptığım insana daha az mal verdiğim halde yüzde iki kadar fazla parasını almışım.” diye düşünmüş.

Fatura defterini eline almış:

“—Benim baskülüm şu tarihte tamir olmuştu. O zamana kadar iyiydi, ondan sonra bozuldu.” diyerek kime ne satmışsa hepsinin ağırlıklarından hesabını çıkartmış, hepsine postalamış.

“—Size benim şu kadar daha borcum kalmış. Şu kadar daha borcum kalmış...”

Bu zamanda da var böyle iyi insanlar. Yani her zaman da olur.

“—Allah’ın iyi kulları kalmadı.” diyen insan gitsin aklını muayene ettirsin. Her zamanda iyi insan olur.

Sen öteki insanların hepsini nereden bileceksin, keramet sahibi misin?

Kalpleri Allah biliyor. İyi insan gelip de sana, “Ben şöyle iyiyim böyle iyiyim.” diye böbürlenmez ki! Sorarsın, “Ben Allah’ın en günahkâr kuluyum.” der, boynunu büker, hüngür hüngür ağlar.

“—Allah’a bir güzel kulluk edemedim. Benim kalbim katı. Ben ne zaman adam olacağım?” der.

Sabahleyin perişan olur.

“—Niye, ne oldu? Ne günah işledin geceleyin; hırsızlık mı yaptın, adam mı öldürdün, zina mı işledin? Niye böyle ağlıyorsun?”

O gece teheccüd namazına kalkamamış, ağlar.

İyi insan, “Ben kendim iyiyim.” diye söylemez ki... Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin dergâhının azametini, orada işin ne olacağını belli olmadığını bilir, korkar. Korktuğu için de böbürlenmez.

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ

(Âl عمران: ١٨٥)

(*Femen zühziha ani’n-nâri ve udhile’l-cennete fekad fâz*) “Kim cehennemden kurtulursa, cennete dâhil olursa, işte o kurtuldu.” (Âl-i İmran, 3/185)

Bu işin sonucu ne zaman belli olacak? Kim cehennemden âzat olduysa, cennete sokulduysa, işte o zaman iş kurtuldu. O zaman gül, yoksa şimdi gülecek zaman değil.

Demek ki Allah’ın iyi kulları her zaman olurmuş. Helâl ile yaşamaya çalışalım. Helâl az bir mal, haramla karışık çok maldan çok daha tatlıdır, çok daha sefalıdır, çok daha güzeldir, çok daha hoştur. Aman dikkat edin, eve haram lokma götürmeyin!

“—Hocam! Bizim bu çocuk haylaz, adam olmuyor.”

Öyle uzun bir iş söyledin ki... Ne zamandan başlıyor biliyor musun o iş? Sen daha besmeleyi çekip hanımının yanına vardın mı, o zamandan başlıyor o iş.

Ondan sonra ona nasıl süt emzirdin, nasıl gıdayla büyüttün, nasıl terbiye ettin? Oralara kadar gidiyor. Şimdi büyümüş, 18yaşına gelmiş, sen;

“—Çocuk bana âsi geliyor, sözümü dinlemiyor.” diyorsun. Terbiyesi o zamanlardan, neredeyse ana karnından başlıyor.

Allah bizi hep helallerle beslenen kimse eylesin. Haramlardan bizi uzak eylesin. Elimizi uzattırmasın, erdirtmesin, uzansa bile elimiz yetişmesin...

g. Mekke'den Yaya Haccetmek

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:⁸

مَنْ حَجَّ مِنْ مَكَّةَ مَاشِيًا، حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَكَّةَ،
كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ سَبْعِمِائَةَ حَسَنَةٍ مِنْ
حَسَنَاتِ الْحَرَمِ. قِيلَ: وَمَا حَسَنَاتُ الْحَرَمِ؟ قَالَ:
بِكُلِّ حَسَنَةٍ مِائَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ

(قط . طب . لك . خز . هب . ق . وضعفه عن ابن عباس)

RE. 418/7 (*Men hacce min mekkete mâşiyen hattâ yercia ilâ mekkete keteballâhu lehû bi-küllî hatvetin seb'amieti hasenetin min hasenâti'l-harem. Kîle: Ve mâ hasenâtü'l-harem? Kàle: Küllü hasenetin mieti elfi hasenetin.*)

⁸ İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.244, no:2791; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.631, no:1692; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.105, no:12606; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.122, no:2675; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.431, no:3981; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.331, no:8429; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.397, no:1211; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.42, no:11894; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XX, s.244, no:22008.

Haccın yapılış tarzıyla ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

(Men hacce min mekkete mâşiyen) “Kim Mekke’den yürüyerek haccederse...”

Yani Mekke’den Terviye günü çıktı, Mina’ya yürüyerek vardı, Mina’dan Arafe günü çıktı, yürüyerek Arafat’a vardı. Arafe günü akşam güneş battıktan sonra Arafat’tan yürüyerek Müzdelife’ye döndü. Sabah namazı vaktinde de Müzdelife’de vakfesini yaptı, vakfeden sonra yürüdü Mina’ya geldi. Sonra taşlama işlemini yaptı, farz tavafını yapmak üzere Harem’e geldi. Harem-i Şerîf’ten, Mekke-i Mükerrerme’den Arafat’a kadar yürüyerek gidip gelerek hac vazifelerini yaptı.

“Kim Mekke’den yürüyerek haccederse... *(Hattâ yercia ilâ mekkete)* Mekke’ye tekrar dönünceye kadar bu işi tamamlarsa... *(Ketebe’llâhu lehû bi-küllü hatvetin seb’amieti hasenetin)* Allah her bir adımına 700 hasene verir.”

Bir adım atıyor, bir adım atıyor, bir adım atıyor... Her adımına 700, 700, 700 hasene verilir. *(Min hasenâti’l-haremi)* “Harem-i şerîf hasenelerinden 700 hasene verilir.”

(Kîle) “Onun üzerine sahabe-i kiram dediler ki: *(Ve mâ hasenâtü’l-harem)* “Harem-i şerîf haseneleri ne oluyor yâ Rasûlallah? Ne cins bir hasene? Öteki hasenelerden farkı ne?”

(Kàle) SAS Efendimiz miktarını söyledi: *(Küllü hasenetin. mietü elfi hasenetin)* Her bir Harem hasenesi yüz bin hasenedir.”

700'le yüz bini çarparsak 70 milyon eder. Her adımına 70 milyon hasene alıyor. Yani insan burada bir iyilik yaptığı zaman bir hasene alıyor, orada bir adım attığı zaman 70 milyon hasene...

Allah-u Teâlâ Hazretleri güzel haclar yapmayı nasib etsin, sevaplara erdirsin...

Bu hadîs-i şerîf Dârekutnî'de, Taberânî'de, Müstedrek'te, İbn Hibban'da, Beyhakî'de var. Ve da'afahû diyor, Beyhakî'nin ifadesinden sonra. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş.

h. Peygamber Efendimiz'in Kabrini Ziyaret

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

مَنْ حَجَّ فزارَ قَبْرِي بَعْدَ وَفَاتِي كَأَنْ كَمَنْ زَارَنِي

فِي حَيَاتِي

(أبو الشيخ، طب، عد، ق. عن ابن عمر)

RE. 418/8 (*Men hacce fezâre kabrî ba'de vefâtî, kâne kemen zârenî fî hayatî*) “Kim haccederse, sonra benim kabrimi ziyaret ederse, benim vefatımdan sonra sanki beni hayatımda ziyaret etmiş gibi olur.”

“—Hocam oraya gitmişken Peygamber Efendimiz'in kabrini ziyaret etmeden yapar mıyız?” dersiniz değil mi?

⁹ Taberânî, *Mu'cemül-Kebîr*, c.XII, s.406, no:13497; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.278, no:192; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.135, no:12368; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.242, no:22005.

Siz elbette öyle dersiniz. Biz Osmanlıyız. Bizim dedelerimiz bizi hadislerle büyütmüşler. Bizim her işimizin, örfümüzün, âdetimizin üstü çamurludur, tozludur ama kabuğunu sıyırdın mı, sildin mi altından altın çıkar. Kurcalarsın hadîs-i şerîf, âyet-i kerîme, dinî bir edep çıkar.

Bizim işimiz öyledir ama öyle mezhepler var ki; “—Hayır! Yasak! Gitme! Kabir ziyareti olmaz, haram!” der.

Anlatıyorlar; Peygamber Efendimiz’in türbesini yıkmaya kalkanlar vardı, türbeyi düzleyeceklerdi.

Haccedenler bilir, Baki kabristanı etrafı duvarla çevrilmiş boş bir yerdir. Boş değildi ki orada Fatimatü’z-Zehra Hazretleri’nin türbesi, kabri vardı. Bizim bildiğimiz, Eyüp Sultan türbeleri gibi... Hz. Osman-ı Zinnûreyn’in türbesi vardı. Aşere-i Mübeşşere’den insanların, sahâbe-i kirâmın belli belli türbeleri vardı. Hepsini dümdüz ettiler.

Kabir ziyareti olmazmış.

Evet, Peygamber Efendimiz bir ara, “Kabirleri ziyaret etmeyin!” dedi ama sonradan buyurdu ki:10

كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَزُورُوا الْقُبُورَ،
فَإِنَّهَا تَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا، وَتَذَكِّرُ الْآخِرَةَ

(.ه. عن ابن مسعود)

¹⁰ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.45, no:1560; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.646, no:42554; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.130, no:2010; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.412, no:15839.

(*Küntü neheyüküm an ziyâreti'l-kubûri el-âne fe-zûru'l-kubûr*) “Ben sizi kabir ziyaretinden men etmiştim ama şimdi ziyaret edin! (*Feinnehâ tüzehhidü fi'd-dünyâ, ve tüzekkirü'l-âhireh*) Muhakkak ki o dünyaya rağbeti azaltır ve ahireti hatırlatır.”

Başka hadisler var. İnsan bir hadisi duyup öteki hadisi duymazsa olmaz ki!

Fıkıh ne demek? Allah bizi dinde fakih eylesin, bilgili eylesin, anlayışlı etsin... Bir tarafını biliyorsun, öbür tarafını dinlemiyorsun. Bektaşî'nin işine benzer.

Bektaşî'ye demişler:

“—Niye namaz kılmıyorsun be adam?”

Demiş ki;

“—Kur'ân-ı Kerîm, kılma diyor, ondan kılmıyorum.”

“—Sübhanallah! Nerede diyor, getir bakalım!” demişler. Eliyle tutarak, (*Lâ takrabu's-salâte*) âyetini göstermiş:

“—Kur'ân-ı Kerîm'de, ‘Namaza yaklaşmayın!’ diyor.” demiş. Hakikaten o âyet-i kerîmede ‘Namaza yaklaşmayın!’ diyor.

Tutmuş:

“—Çek elini oradan, arkasından ne diyor?” demiş.

(*Ve entüm sükâra*) “Sarhoşken namaza yaklaşmayın!” diyor.

Olur mu şimdi! O tarafını kapat, bu tarafından ‘Namaza yaklaşma!’ diyor de.

“–İçkiyi bırak!”

İçkiden vazgeçmiyor, “Sarhoşken namaza yaklaşmayın!” dediği için, namazı da kılmıyor. Ona benzer. Böyle şey olmaz!

Fıkıh alimi nedir? Mesela İmâm-ı Âzam Hazretleri, İmam Şâfiî Hazretleri, İmam Mâlik Hazretleri, Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri ne yapmışlar?

Hadislerin ve âyetlerin hepsini biliyorlar.

İmam Şâfiî Hazretleri bir gece boynunu bükmüş, oturduğu yerde bağdaş kurmuş, yatsıdan sabah namazına kadar oturmuş. Sonra namaza kalkmış.

Demişler ki;

“–Yâ imam, ne oldu?”

“–Filanca âyeti düşündüm, ondan 50 tane hüküm çıkardım.” demiş.

Öyle çalışmış onlar. Onlar bizim bildiğimiz âyetlerin, hadislerin hepsini biliyorlar. Onlar kadar bilgin yüksek olsun, o zaman sen de dinî meselede, “Şu hususta şu şöyledir.” diye bir söz söyle. Ama onların sözlerini bile anlamayacak kadar bilgin kıtsa. insafa gel, onların hocalığını kabul et de onlara talebe ol! İnsafa gel!

Bu hadîs-i şerîf, “Peygamber Efendimiz’in kabrini kim ziyaret ederse, sanki hayatında ziyaret etmiş gibi olur.” buyuruyor. Demek ki ziyaret edeceğiz, ziyaret edilmesini istiyor.

i. Konuşurken Hapşirmek

Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş; Taberânî'de, Beyhakî'de, Dârakutnî'de var:¹¹

مَنْ حَدَّثَ بِحَدِيثٍ فَعُطِسَ عِنْدَهُ فَهُوَ حَقٌّ

(الحكيم عن أبي هريرة)

RE. 418/9 (*Men haddese bi-hadîsin featese indehû, fehüve hakkun*) “Kim bir söz konuşursa ve o esnada hapşırırsa, o sözü haktır.”

j. Yalan Hadis Rivâyet Eden Kimse

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

¹¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.33, no:9365; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.316, no:6509; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.234, no:6352; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.114, no:12913; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.5; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.402; İbn-i Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, c.X, s.199; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.160, no:25524; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.75, no:1793; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.245, no:22015.

¹² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.44, no:38; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.123, no:621; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.429, no:365; Hz. Ali RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.266, no:2586; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.47, no:41; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.255, no:18266; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.422, no:1021; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.114; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.93, no:541; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.94, no:690; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.407, no:26128; Muğîretü'bnü Şu'be RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.19, no:20234; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.213, no:29; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.152, no:4536; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.407, no:26129; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.184, no:356; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XX, s.247, no:22019.

مَنْ حَدَّثَ بِحَدِيثٍ، وَهُوَ وَيَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ، فَهُوَ وَأَحَدٌ الْكَاذِبِينَ

(ع. وابن جرير، ه. عن علي؛ ط. حم. م. ه. حب. عن سمرة؛ حم. م. ت. ه. وابن جرير عن المغيرة)

RE. 418/10 (*Men haddese bi-hadîsin, ve hüve yerâ ennehû kezibün, fehüve ehadü'l-kezzâbîne*) “Kim benden bir söz söylese ve onun yalan olduğuna kâni olarak söylüyorsa, o zaman o da yalancılardan bir tanesidir.”

Bu söz İbn-i Mâce rivayetinde, (*Men haddese annî bi-hadîsin*) diye geçmiş, “Peygamber Efendimiz’den kim bir söz naklederse, ama onun Peygamber Efendimiz’in sözü olmadığını biliyor, o zaman o da yalancılardan biridir.”

Yalancıya ceza ne? Cehenneme girecek. Nakleden de girer, çünkü yalancıya yardım etmek olur. Yalan sözü söyleme, sağlam söz söyle! Sözün sağlamını ara, âyet, sahih hadis ara! İlmini artır, olur olmaz sözü söyleme! Çünkü bu dinin düşmanları Peygamber Efendimiz’in zamanından beri çok. Onun için gözümüzü açacağız.

Düşman çeşitli yönlerden bize zarar vermeye, her işimizi karmakarış etmeye çalışır. Onun için ulemâmız bu hadisleri hemen duydukları gibi nakletmemişler. Uzun uzun tetkik etmiş, hadis ricalini nakletmiş, tenkit etmişler. Hangisi neyin nesidir, her hadisin kaynağını göstermişler. Ondan sonra incelemişler, kitaplarına öyle yazmışlar.

Biz de söylediğimiz söze dikkat edeceğiz. İlmî kimden öğrendiğinize bakın çünkü bu, dinin hükümleridir, insan yanlış şey öğrenirse cehenneme gider.

Şimdi bazı insanlar bazı hocalara tabi oluyor. “Meşâyihden falanca zâta tabi oldum.” veyahut “Alevî dedesi filancaya tabi oldum.” diye tabi oluyorlar.

Ne olur? Nasranîlerin durumu gibi olur:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ

(التوبة: ٣١)

(*İttehazû ahabârahüm ve ruhbânehüm erbâben min dûni'llâhi.*) “Onlar Allah’ı bırakıp da onun karşısında hahamlarını, papazlarını rab edindiler.” (Tevbe, 9/31)

Bunu okurken sahabeden birisi girmiş;

“—Yâ Rasûlallah! Biz hahamları rab edinmezdik, tapınmazdık.” demiş.

“—Hayır! Siz âdetâ rabmiş gibi onların sözlerine girerseniz, dışarı çıkmazsanız, onların peşinden giderseniz, hakkı kabul etmezseniz, o duruma gelmek olur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için, insan Hakk’a tabi olacak. Hz. Ali Efendimiz’in çok güzel bir sözü var. Alevîsi de sünnîsi de Hz. Ali Efendimiz’i seviyor. Herkes bunu dinlesin, kabul etsin. Buyurmuş ki:¹³

¹³Gazâlî, *İhyâü Ulûmi’d-dîn*, c.1, s.53; *Ebcedü’l-Ulûm*, c.1, s.126.

إِنَّ الْحَقَّ لَا يَعْرِفُ بِالرِّجَالِ، اعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ

(*Inne'l-hakka lâ yu'rafü bi'r-ricâl*) “Hakikat adamlarla bilinmez, adamlarla ölçülmez. (*l'rifi'l-hakka ta'rif ehlehû*) Sen önce hakkı bil, tanı; sonra hangi adamın hak adamı, hangi adamın bâtil adamı olduğunu o teraziyle tartar, anlarsın.”

“—Bu adam yanlış!” Nereden bildin?

“—Çünkü şöyle şöyle şöyle dedi. Bu hadise aykırı, bu âyete aykırı...”

Tamam! Ama âyet ve hadis bilmezsen, adamın sakalının beyazlığına, dış görünüşünün şekline, lafının çokluğuna aldanırsın, bir yanlış yola girersin, sapıtıp gidersin.

Hak neyse herkesin hakka uyması lazım! Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne çok yalvarmak gerekiyor. Biliyorum bütün bu sözlerin faydası yok, çünkü Allah bir insana nur vermedi mi, sapıtır gider.

وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ

(النور: ٤٠)

(*Ve men lem yec'ali'llâhu lehû nûran femâ lehû min nûrin*) [Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur.] (Nûr, 24/40)

Bir edepsizlik yaptı da ondan öyle oluyor.

Allah'a:

“—Yâ Rabbi! Sen bize hakkı göster. Aman yâ Rabbi! Beni bir göz yumup açıncaya kadar kendime bırakma. Aman yâ Rabbi! Yanlış yollardaysam döndür. Aman yâ Rabbi! Hakkı göster. Aman yâ Rabbi! Rızandan ayırma.” diye çok yalvaracağız. Ola ki rahmet ede ve doğru yolu göstere...

Sapıtmış, dalalette olan insan hidayeti bulamaz. Herkes hakikate teslim olacak.

Öyle olmamız lazım!

Allah bize hakikat sevgisini versin, hakikate uydursun, yanlış işler yaptırmasın...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

30.12.1984 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

